

HERALDISK TIDSSKRIFT

1962 • BIND 1 • NR 5 • SIDE 215–223

Sveriges tre kronor
Af Ernst Verwohlt

SOCIETAS HERALDICA SCANDINAVICA

Heraldisk Selskab • Heraldinen Seura • Skjaldfræðafélagið

Heraldisk Selskap • Heraldiska Sällskapet

Sveriges Tre Kroner

Af Ernst Verwohlt

DYNASTI- OG rigsvåbeners oprindelse og symbolik har altid fascineret ikke alene heraldikernes snævre fagkreds, men også den store offentlighed, hvorfor litteraturen herom naturlig optager en stor plads i de heraldiske bibliografier.

Af de nordiske rigsvåben har vel intet optaget sindene så stærkt som det svenske trekronervåben — dette i sin tid mellem Sverige og Danmark så blodigt omstridte og i vor tid af forskningen så stærkt omdebatterede våbenmærke.

Debatten har senest fået fornyet aktualitet ved den af styresmanden for Armémuseum, fil. dr. *Heribert Seitz* udgivne bog »*De tre Kronorna. Det svenska Riksvapnet i sitt europeiska Sammanhang*«. Stockholm 1961, 150 sider + 47 plancher (P. A. Norstedt & Söners Förlag), sv. kr. 37.50, indb. 43.00.

I forbindelse med en vurdering af denne bog vil det vel være på sin plads at meddele en kortfattet oversigt over de teorier, som forskningen har fremsat om, hvorfor Albrekt af Mecklenburg i 1364 som våbenmærke valgte de tre gyldne kroner i blåt felt (figur 1).

Romantiske teorier

I sit i Rom 1555 udgivne latinske værk »*De nordiske Folks Historie*« udlægger *Olaus Magnus* det svenske trekronervåben som symbol »föer deras väldes omätliga utsträckning, deras ärofulla krigsbedrifter och landets outtömliga rikedom på malm«! En anden svensk forfatter fra samme århundrede, *Jonas*

Petri Klint, svinger sig endnu højere op og udbryder: »Med berg, skogar och waten är Sverige een äre / Therföre må thett leonn och tre croner bäre«.

Disse luftige teorier fortæller mere om den tid, der fremsatte dem, end om trekronervåbenet, og de kan vel i dag alene betragtes som kuriosa.

Landskabsteorier

Til 1500-tallet — heraldikens begyndende forfaldsperiode — kan yderligere spores udlægningen af Folkungevåbenet som »*Göta rikets*« skjoldmærke og trekronervåbenet som »*Svea rikets*«.

Denne tolkning, som formentlig kan tilskrives den både ulogiske og uheraldiske tankegang, at når Folkungerne stammede fra Götaland, måtte det våben de førte, også tillægges Götaland som landskabsvåben tilbage til den tid, da det var et selvstændigt rige

1. Albrekt af Mecklenburgs sekret 1364. De tre kroner føres her for første gang som svensk rigsvåben. Riksarkivet, Stockholm.

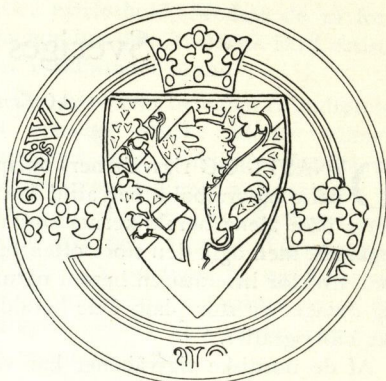
(forhistorisk tid!), blev kraftigt imødegået af Hans Hildebrand i hans afhandling om det svenske rigsvåben fra 1884.

Landskabsteoriene blev imidlertid ikke endelig aflivet af Hildebrand; de har overlevet helt til i dag.

På grundlag af Uppsala domkapitels kontrasigil fra 1310 (figur 2), visende Sankt Erik stående i en gotisk ædicula, selv kronet og med en krone på hver side af sig, kommer *Carl R. af Ugglas* således i sin iøvrigt skarpsindige afhandling om trekronervåbenet i Nordisk Numismatisk Årsskrift 1940 til den konklusion, at disse tre kroner — som af Bror Emil Hildebrand antaget — symboliserer de tre folkelande, Tiundaland, Attundaland och Fjädrundaland, der oprindeligt dannede ærkebispedømmet Uppsala, og at de tre kroner via kronererne omkring kong Magnus Ladulås' slægtsvåben (figur 3) er indgået i det senere trekronervåben. Det forekommer mere rimeligt at anse de to kroner, der ledsager helgenfiguren, enten som blotte udtryk for den skræk for det tomme rum, der udmærkede middelalderens kunstnere,

2. Uppsala domkapitels kontrasigil fra 1310. Riksarkivet, Stockholm.

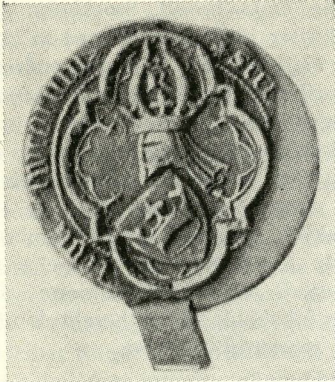

3. Magnus Ladulås' kontrasigil, anvendt 1277-78. Riksarkivet, Stockholm. Efter Fleetwood: *Svenska Medeltida Kungasigill I*, 1936.

eller som rene kongesymboler, i stedet for at anlægge en anstrengt symbolik, som der ikke andetstedsfra kan anføres kildemateriale for.

Langt mere heraldisk hold synes der umiddelbart at være i den af fil. lic. *Nils P. Tidmark* på grundlag af sigilomskrifter og kongetitullaturer fremsatte tanke, at de tre kroner symboliserer herredømmet over *Svealand, Östergötland og Västergötland*. Hovedargumentet er, at kong Albrekt i det store trekronersigil fra 1364 kalder sig »sveernes og göternes konge«, medens han i sit mindre sigil, fra 1376, som kun indeholder én krone (figur 4) alene kalder sig »sveernes konge«.

Teorien havde dog passet bedre på et tokronervåben, og det forekommer noget anstrengt at skulle dele Götaland op i Öster- og Västergötland for at få spillet til at gå op. Tidmark anfører, at Svealand, Östergötland og Västergötland var de tre landsdele, som i de ældste tider hyldede sveakongen ved hans Eriksgade. Ifølge Konungabalken (1296) skulle kongens hyldningsrejse dog udgå fra Uppsala

4. Albrekt af Mecklenburgs sekret 1376. Våbenet i dette sigil viser alene én krone, hjelmen er kronet i modsætning til tre-kronersigillet, og hornene har ikke tre-kronervåbenets faner. Riksarkivet, Stockholm. Efter Fleetwood II, 1942.

og fortsatte gennem Uppland, Södermanland, Östergötland, Småland, Västergötland, Närke, gennem Västmanland tilbage til Uppsala. Denne landsdelsrute måtte jo snarere medføre et våbenmærke *strøet* med kroner!

Og teorien vakler, når kronerne ifølge Tidmark fra Gustav Vasas tid omkring 1550 pludselig skal gå over til at betegne herredømmet over Svealand, Götaland og *Venden*. Som argument herfor anføres bl. a. en rejsejournal fra en hollandsk ambassade fra 1616, der beretter, at de tre *slotskroner* på Stockholm Slot symboliserer herredømmet over disse »kongeriger«. Tænk blot, hvis man om 300 år skulle udlede Københavns våbens historie — eller symbolik — af amerikanske turisters dagbøger!

Uppsala-teorier

Som det fremgår af foranstående er Uppsala tidligt blevet det centrum, hvorom fantasien har boltret sig. *Johannes Scheffer* opstillede således i

slutningen af 1600-tallet den teori, at de tre kroner skulle symbolisere de tre kronede gudbilleder i Uppsalatemplet, forestillende *Tor*, *Odin* og *Frej*. Teorien, der var opstillet på grundlag af en tegning i et Edda-håndskrift, var uimodsagt, indtil Hans Hildebrand 200 år senere påviste, at illustrationen forestillede den mytiske kong Gylfes samtale med de tre kronede sagnvæser Hög, Jämnhög og Tredje.

Men dermed var Uppsala ikke opgivet. *Carl Hildebrandsson Uggla* varierede allerede i 1760 temaet derhen, at de tre kroner symboliserede *Uppsalakongen*. Udgangspunktet var den bekendte *Mora-sten* med det indhuggede trekronervåben, hvorpå kongen efter traditionen blev hyldet i middelalderen. Da stenen stammer fra Albrekt af Mecklenburgs tid eller senere, kan billedet på den imidlertid alene betragtes som en praktisk anvendelse af et allerede andetstedsfra kendt våbenmærke. Bemærkelsesværdigt er snarere, at tolkningen af våbenet som et *kongesymbol* her fremsættes for første gang.

5. Stockholm stads sigill 1376 visende et kronet kongehoved. Riksarkivet, Stockholm.

6. Rigsklemmen fra 1439. Afstøbning efter sølvestampen. Statens historiska museum, Stockholm.

Sankt Eriks-teorien

Som en udløber af Uppsala-teoriene må nævnes den af *Harald Fleetwood* fremsatte hypotese, hvorefter de tre kroner skulle udgøre Sankt Eriks helgenvåben. Fleetwoods ræsonnement kan kort gengives således: Stockholm stad, der var underlagt Uppsala i kirkelig henseende, optog 1376 Uppsala-helgenens kronede hoved i sit skjold (figur 5), og det var derfor naturligt, at svenskerne, da de under Engelbrekts ledelse rejste sig mod den fremmede undertrykkelse, kombinerede de to motiver: Sankt Erik selv og de tre kroner. Den bekendte rigsklemme fra 1439 viste som *nationalt* symbol tre-kronervåbenet i skjold båret af Erik den Hellige (figur 6).

Denne teori er blevet imødegået af A. Berghman, Carl R. af Ugglas og Nils Ludvig Rasmusson. Udover det heraldisk meget tvivlsomme begreb »helgenvåben« viser Stockholm stads-sigils historie med al tydelighed, at det kronede hoved heri alene kan opfattes som et kronet kongehoved og ikke som

Sankt Eriks hoved. Stockholm stads sigil viser 1296 en borg med to tårne; i et sigil fra 1326 er dette ændret til et stiliseret bybillede. Det kronede kongehoved, der blev indsat i stads-sigillet fra 1376, blev imidlertid i slutningen af 1400-tallet afløst af en enkelt krone i skjoldet (figur 7) — et heraldisk prægnant våben symboliserende Stockholm som kongelig residensstad. Desværre blev dette våben ikke bibeholdt af en heraldisk ukyndig, romantisk eftertid.

Kongesymbol-teorien

Hans Hildebrand fremsatte allerede i 1884 efter alle fortidens mere eller mindre romantiske og snørklede tankegange den enkle heraldiske tanke, at Albrekt af Mecklenburg simpelthen valgte kronen som symbol på den nyvundne værdighed, *kongemagten*. Til denne tanke sluttede *Arvid Berghman* sig siden, og den forekommer stadig i sin renhed den eneste fremsatte teori, mod hvilken der ikke kan rettes reelle indvendinger.

En krone var i middelalderen — og er det også i nutiden — både på mønt og sigil et alment kendt og kendeligt symbol på kongen eller kongemagten. Om der anvendtes én eller flere kroner, er i denne sammenhæng mindre afgørende; en tredobling af en figur, f. eks. anbragt: 2, 1, var yderst almindelig i middelalderens heraldik. At der måske findes en anden *heraldisk* forklaring på, at Albrekt netop valgte tre kroner, skal jeg senere vende tilbage til.

Leopardkrone-teorien

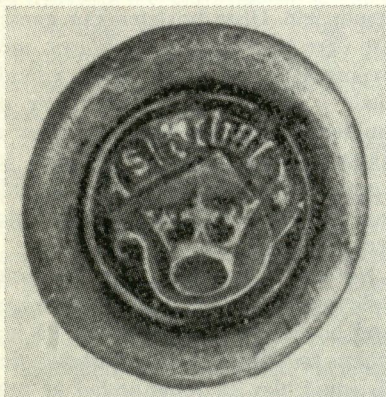
Endelig skal nævnes en overordentlig interessant og med stor skarpsindighed fremsat hypotese af *Hans Toll* om, at

de tre kroner er identiske med kronerne på hovederne af de tre leoparder i Erik 11. Erikssons og Valdemar Birgerssons sigiller fra henholdsvis 1224 og 1253 (figur 8), hvilke kroner efter den sidstnævnte konges afsættelse skulle være blevet »vakante«; de skulle med en vis regalret være tilfaldet Sveriges konge, og det skulle være dem som Albrekt satte i sit skjold. Første skridt til overtagelse af de vakante kroner tilskriver forfatteren Magnus Ladulås, Valdemar Birgerssons broder, som satte dem i sigilfeltet omkring slægtskjoldet med Folkungeløven (figur 3).

Teorien er fascinerende, men næsten for udspekuleret til, at man helt tør gå ind for den. Kronen kunne jo teoretisk set lige så godt være afledt fra det kronede våbendyr (tyrehovedet) i Mecklenburgs våben. Men det er ikke muligt at modbevise teorien heraldisk.

Hellig tre konger-teorien

Heribert Seitz har i sit værk anskuet det gamle problem ud fra en helt ny og bredere, *europæisk* synsvinkel. Seitz' bog — der i sit ydre udstyr med dets smukke plancher vil glæde enhver bi-

7. Stockholm stads sigil fra slutningen af 1400-tallet. Riksarkivet, Stockholm.

8. Erik 11. Erikssons kontrasigil 1224. Efter Fleetwood I, 1936.

bliofil — fortjener stor opmærksomhed allerede på grund af dens forsøg på at indplacere et heraldisk element i en større kulturhistorisk sammenhæng. Nordisk heraldik har i alt for stor udstrækning forsømt mulighederne for at supplere sit sparsomme middelalderlige kildemateriale med materiale fra udenlandske arkiver samt det stof, der ligger gemt i den europæiske middelalderes litteratur, kunsthistorie og etnologi. Der gemmer sig her utvivlsomt store værdier for nordisk heraldik, som alene kan frugtbargøres ved historiske *parallelstudier*.

Seitz' hypotese — som han selv udførlig har fremført i dette tidsskrift nr. 2, 1960, side 60–72 — kan kort gengives således: En undersøgelse af 1200- og 1300-tallets europæiske kulturmilieu viser, at tre kroner ikke alene er en svensk foreteelse, men at de også forekommer i Köln, Frankrig, Danmark, England, Irland, Polen og Böhmen, og her især som symbol på de hellige tre konger. Også den middelalderlige sagnkreds omkring Sankt Edmund og kong Artur har anvendt dette symbol. Om styrken af folke-

troen på de hellige tre kongers magiske kraft giver de middelalderlige billedkalendere vidnesbyrd. Hele dette fintmaskede net kan spores tilbage til de hellige tre kongers grav i *Köln*, hvortil deres relikvier blev overført i 1164. Köln, som siden 1263 har ført de tre kroner i sit byvåben, notorisk som symbol på de hellige tre konger (figur 9), blev et berømt valfartssted, hvorfra symbolet spredtes ud over Europa.

Dette største afsnit i Seitz' bog fremdrager værdifuldt kulturhistorisk stof, der er udmærket og interessant dokumenteret. Vanskeligere bliver det imidlertid at følge Seitz, når han under henvisning til den religiøse symboliks store betydning i middelalderen drager den konklusion, at når de tre kroner ude i Europa bevislig i mange tilfælde udgør et symbol på de hellige tre konger, må de vel også gøre det samme i det svenske rigsvåben.

9. Kölns byvåben. Mur-detalle fra midten af 1300-tallet. Efter Seitz.

Hvis Sverige havde haft disse tre konger som sine specielle skytshelgener, havde sagen været klar, men dette foreligger der ingen holdepunkter for. Hellig tre konger-motivet anvendtes på den tid i mindst lige så stor udstrækning i Danmark og Norge som i Sverige. Og selv om de tre kroner i mange tilfælde i Europa udgør et symbol for de hellige tre konger, er det vel ikke tvingende nødvendigt, at de også absolut gør det i det svenske rigsvåben. Fra et heraldisk synspunkt kan de tre kroner lige så godt betegne én konge. Figurernes antal er i heraldiken ikke afgørende for symbolindholdet; formålet er skjoldets udfyldning.

Endvidere er det — som allerede fremhævet af A. Berghman — vanskeligt at få Albrekts sekret med kun én krone til at passe med hellig tre konger-teorien, hvor tretallet må være af fundamental betydning.

Endelig indeholder Albrekts tre-kronersigil andre symbolske elementer, der kunne antyde, at denne konge som skytshelgen har haft ikke de hellige tre konger, men *Johannes Døberens*. Hjelmene i sigillet er nemlig på begge sider flankeret af et skægget mandshoved anbragt i et cirkelrundt fadlignende felt. Disse hoveder kan ganske vist være blot dekorative figurer, men de indtager en meget fremtrædende plads i sigillet, og tanken ligger da snublende nær, at figurerne viser et såkaldt *Johannesfad* (et fad med Johannes Døberens afhuggede hoved), der var middelalderens symbol for denne helgen.

Netop i 1300-tallet blev Johannes Døberens stærkt dyrket som skytshelgen mod hoved- og halssygdomme. På helgenens fødselsdag (Sankt Hansdag, den 24. juni) blev et Johannesfad af præsterne svunget over de troendes hoveder som beskyttelse mod disse sygdom-

me, ligesom Johannesfæde blev lagt på altrene til helgenens ære. En kirkelig fest for Johannes' halshuggelse blev afholdt den 29. august.

Desværre kendes Albrekts fødselsdato ikke. Hvis han var født på en af disse helgendage, kunne der ikke være tvivl om motivvalget; nu må spørgsmålet stå hen.

Trods disse kritiske bemærkninger til visse heraldiske synspunkter i Seitz' bog skal den varmt anbefales som indeholdende en udmærket indføring i tre kroner-problemet, selv om dette, heraldisk set, forekommer at være meget én-sidedt belyst.

Forsøg på en konklusion

Af det foregående fremgår det med al mulig tydelighed, at der ikke er brist på teorier til forklaring af trekroner-våbenets oprindelse. Spørgsmålet er herefter, hvilken eller hvilke man ud af de mange skal foretrække som givende den bedste eller rimeligste *heraldiske* forklaring på problemet. Nogen endegyldig *symbol*-teori kan eftertiden næppe opstille, al den stund vi her arbejder med symboler, der havde deres stærkeste levskraft for 600 år siden, og hvis magt over sindene i dag ikke har samme styrke som dengang; vurderingen vil altid have en subjektiv karakter.

Afgørende for en vurdering af teorierne må det derfor formentlig være, at disse kan harmonere med datidens (ikke nutidens) *heraldiske* sædvane, som vi kender den fra middelalderens øvrige heraldiske kildemateriale. Eftertiden har utvivlsomt været alt for tilbøjelig til at lægge for megen symbolik i middelalderens heraldiske fænomener. Lad os derfor anskue forholdene *rent heraldisk*, som de forelå, da Albrekt af Mecklenburg skulle vælge et

10. Albrekt af Mecklenburgs sigil med kontrasisil. Tegning i Vitterhetsakademiens samlinger af et nu ødelagt sigil. Efter Fleetwood II, 1942.

våbenmærke for sit nyvundne kongedømme.

Det måtte anses for *politisk* udelukket, at han som konge af Sverige alene førte sit fædrene våben, det hertugelige mecklenburgske: i guld et kronet tyrehoved, eller de af ham senere førte skjolde, det ene med Schwerins våben: delt af rødt og gult, det andet med Rostocks våben: i blåt felt en grif af guld, med det mecklenburgske tyrehoved som hjelmtegn. Folkungevåbenet var hans mødrene våben, og det ville der efter middelalderens faktiske heraldiske brug normalt intet have været til hinder for at antage; men også dette var vel *politisk* udelukket, da han jo var kommet til magten ved at fordrive Folkungerne. Derimod måtte det være muligt på en eller anden måde at kombinere disse våbener. Meget tyder da også på, at dette har været forsøgt af Albrekt ved hans tronbestigelse. Fleetwood gengiver i »Svenska Medeltida Kungasigill« to tegninger i Vitterhetsakademiens samlinger af et nu ødelagt sigil, der ifølge omskriften har tilhørt Albrekt som konge af Sverige (figur 10). Sigillet viser på den ene side Folkungevåbenet og på den anden Schwerins og Rostocks våbener med Mecklenburgs hjelmprydelser: det kronede tyrehoved.

Af *politiske* grunde har Albrekt formentlig meget hurtigt måttet opgive

denne kombination af Folkungernes våben og sit eget udenlandske våben — men hvad skulle han så sætte i stedet, for at tilfredsstille dette kritiske folk, som han var blevet konge for?

Hvad var heraldisk simple end at erstatte det tidligere »sammensatte« våben med et enkelt symbol for den nyvundne kongeværdighed: Kronen, som han måske i tilgift kunne udlede ved en heraldisk *simplificering* af sine fædrene og mødrene våbener, idet våbendyrene både i Folkungernes og Mecklenburgs våbener er kronede, ligesom begge våbeners hjelmtegn indeholder kroner.

Meget tyder på, at Fleetwood har ret i den af ham i »Kungasigill« fremsatte formodning om, at våbenet med én krone er ældre end trekronervåbenet. At det tilfældigvis er opbevaret vedhæftet et yngre dokument (1376) end det ældste opbevarede trekronersigil (1364), kan selvsagt ikke være afgørende i denne forbindelse.

Udviklingen fra én til tre kroner er heraldisk set en forbedring. En sammenstilling af tre ens billeder for bedre at udfylde våbenfeltet var yderst sædvanlig i middelalderens heraldik. Og det blev altså denne sammensætning, Albrekt tilsidst bestemte sig for. Der kan have ligget et religiøst symbol heri. Det behøver imidlertid ikke at have været tilfældet. Udviklingen kan måske have været sammenfaldende med en overlevering i forbindelse med Sankt Eriks tilknytning til tre kroner.

Endelig skal der peges på et forhold, som måske har været medvirkende til det endelige valg af *tre kroner*.

Vi er i den lykkelige situation at eje en svensk våbenbog, *Bergshammar-våbenbogen*, der er blevet til just efter at Folkungeslægten var ophørt med at regere, og de tre kroner var indført i rigsvåbenet. Våbenbogen gengiver så-

11. Trekronervåbenet og Folkungevåbenet i Bergshammar-våbenbogen fra Albrekt af Mecklenburgs tid. Riksarkivet, Stockholm. Efter U. Lindgren: *Heraldik i svenska Författningar*, 1951.

vel det gamle Folkungevåben som Albrekts trekronervåben, begge med *hjelmtegn*.

Bergshammar-våbenbogen (Codex Bergshammar — opkaldt efter det gods i Sverige, hvor håndskriftet blev opbevaret, indtil det i 1933 blev erhvervet af det svenske rigsarkiv) er udføreligt omtalt af professor Gottfrid Carlsson i svensk Personhistorisk Tidskrift 1951, side 39—49. Carlsson formener, at bogen er en turnérbog, redigeret af en af de herolde, der deltog i den store turnering, som Albrekt af Mecklenburg afholdt i Wismar 1386.

I et tillæg til en anden våbenbog, Bellenville-våbenbogen, i Bibliothèque Nationale, Paris (manuscript Fr. 5320), der ikke er publiceret, men som den franske heraldiker Paul Adam har henledt min opmærksomhed på, findes en

fortegnelse over deltagerne i denne turnering. Det oplyses endvidere, at turneringen blev ledet af en herold, der var iklædt en våbenkjole »*d'azure à trois couronnes d'or*«, altså det svenske trekronervåben.

Jeg anser det for næsten givet, at vi her står over for ophavsmanden til Bergshammar-våbenbogen, og det er da naturligt at se nærmere på, hvorledes den tids fornemste svenske heraldiker, hvis embedsdragt selv var prydet med trekronervåbenet, gengiver henholdsvis Folkungevåbenet og trekronervåbenet (figur 11).

Folkungevåbenet, der betegnes som »*die oude (= gamle) wapen van Sweden*«, er gengivet med en kronet hjelm, hvorfra opstiger to gyldne vesselhorn, prydet med seks blå faner, hvori *tre*

pælvis stillede gyldne kroner. Trekronervåbenet (betegnet »*die coninc van Sweden*«) er gengivet med et hjelmtegn bestående af to (konge)arme i hermelinsforede, blå og gule ærmer, holdende en gylden krone, hvorfra opstiger en fjerbusk.

Det fremgår således af denne våbenbog, at blå faner med tre gyldne kroner anvendtes allerede af Folkungeslægten, og at dette specielt fremhæves af Albrekts egen herold. Denne omstændighed har sikkert været medbestemmende ved Albrekt af Mecklenburgs endelige valg af de tre kroner som skjoldmærke; som hjelmtegn har han valgt den tidligere førte enkelte krone, og dette symbol på sit nye kongedømme har han understreget ved at lade det blive holdt af to kongearme.

[DA] Dette materiale er beskyttet af ophavsret. Det kan downloades, lagres og udskrives til personlig brug og til ikke-kommerciel brug i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbejdning, tilgængeliggørelse samt fremstilling af kopier er ellers kun tilladt i det omfang, der følger af lov eller aftale.

[NO] Dette materialet er beskyttet av opphavsrett. Det kan lastes ned, lagres og skrives ut for personlig bruk og for ikke-kommersiell bruk i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbeidning, tilgjengeliggjøring og fremstilling av kopier er ellers bare tillatt i den grad som følger av lov eller avtale.

[SV] Detta material är skyddat av upphovsrätt. Det får laddas ned, sparas och skrivas ut för enskilt bruk samt för icke-kommersiellt bruk i samband med undervisning och forskning. Bearbetning, tillgängliggörande samt framställning av kopior är i övrigt bara tillåtet i den utsträckning som följer av lag eller avtal.

[EN] This material is protected by copyright. It may be downloaded, saved and printed for personal use and for non-commercial use in connection with teaching and research. Altering, making it available or producing copies is otherwise only permitted to the extent that follows from law or contract.